

Cymunedau Creadigol AHRC

Ymarferydd Arloesi Cymunedol 2025-26

Papur Polisi

Culture Labs:
Cyflawniad a
Datblygiad
Diwylliannol
sy'n Seiliedig
ar Le

Awdurdod Maerol
Gorllewin Swydd Efrog

Hydref 2026

Cyd-destun Polisi

Datganoledig

Mae llywodraethiant datganoledig Gorllewin Swydd Efrog yn darparu amgylchedd nodedig lle gellir cysylltu datblygiad diwylliannol cymdogaethau â gwneud penderfyniadau rhanbarthol. Gyda chyfrifoldebau sy'n cwmpasu diwylliant, adfywio, sgiliau, iechyd a datblygiad economaidd, mae'r Awdurdod Maerol mewn sefyllfa dda i gefnogi dulliau mwy cydgysylltiedig nag a fyddai fel arfer yn bosibl trwy raglenni a gynlluniwyd yn genedlaethol.

Mae Culture Labs yn dangos sut y gall cyfranogiad cymdogaeth gynhyrchu gwybodaeth leol sy'n llywio gwneud penderfyniadau y tu hwnt i'r lefel leol. Yn hytrach na chreu haenau ychwanegol o lywodraethu, mae'r dull yn cryfhau'r berthynas rhwng cymunedau, awdurdodau lleol, yr Awdurdod Maerol a pholisi cenedlaethol drwy greu llwybrau mwy uniongyrchol ar gyfer dysgu, tystiolaeth a phrofiad bywyd i lunio buddsoddiad ac ymyrraeth.

Mae ymchwil KIRKLEES yn dangos sut y gall datganoli alluogi arbrofi seiliedig ar le, dysgu ar y cyd a chydweithio wrth barchu hunaniaeth unigryw cymdogaethau unigol. Yn y modd hwn, mae datganoli yn dod yn fwy na throsglwyddo pwerau: mae'n dod yn fodd o gysylltu blaenoriaethau cymdogaeth ag uchelgais rhanbarthol a chreu polisi diwylliannol mwy ymatebol a chyfranogol.

Ar draws y DU, mae llunio polisiau diwylliannol datganoledig yn pwysleisio cyfranogiad, cynhwysiant a chyd-ddylunio yn gynyddol. Ac eto yn aml mae gan gymunedau gyfleoedd cyfyngedig i ddylanwadu ar flaenoriaethau diwylliannol, llywio buddsoddiad neu droi uchelgeisiau strategol yn gamau gweithredu lleol. Er bod gweithgarwch ymgysylltu yn gyffredin, mae'n aml yn fyrdymor, yn seiliedig ar brosiectau neu'n ymgynghorol yn hytrach nag wedi'i wreiddio mewn gwneud penderfyniadau parhaus.

Mae'r her hon yn arbennig o arwyddocaol mewn cyd-destunau datganoledig fel [ardal Awdurdod Maerol Gorllewin Swydd Efrog](#), lle mae mwy o gyfrifoldeb dros ddiwylliant, adfywio, sgiliau ac iechyd ar lefelau rhanbarthol a lleol. Er bod datganoli yn creu cyfleoedd ar gyfer llunio polisiau sy'n ymatebol yn lleol, mae angen dulliau sy'n cysylltu gwybodaeth gymdogaeth â gwneud penderfyniadau strategol ar draws systemau o hyd.

Datblygwyd Culture Labs mewn ymateb i'r bwlch hwn. Yn hytrach na dibynnu ar ymgynghoriad untro, maent yn darparu dull cyfranogol parhaus sy'n galluogi trigolion, artistiaid, sefydliadau a phartneriaid yn y sector cyhoeddus i nodi blaenoriaethau lleol, meithrin perthnasoedd a chyfrannu at ddatblygiad hirdymor polisi ac ymarfer diwylliannol.

Argymhellion

Mae ein hymchwil yn dangos y gall datblygiad diwylliannol sy'n seiliedig ar leoedd gryfhau cyfranogiad, gwella cydweithio rhwng cymunedau a sefydliadau, a chynhyrchu tystiolaeth sy'n seiliedig ar leoedd lleol i lywio polisi a buddsoddiad. Yn hytrach na chreu strwythurau newydd, mae'r argymhellion ymchwil isod yn cynnig ffyrdd o adeiladu ar strategaethau, partneriaethau a threfniadau llywodraethu presennol ar draws Awdurdod Maerol (MA) Gorllewin Swydd Efrog a'i awdurdodau lleol cyfansoddol, gan gynnwys Kirklees.

1. Alinio Culture Labs â blaenoriaethau rhanbarthol Gorllewin Swydd Efrog

Arweinydd: [MA Gorllewin Swydd Efrog](#) gyda'i [Awdurdodau Lleol cyfansoddol](#)

Dylid cydnabod Culture Labs fel dull ymgysylltu a dysgu cymdogaethol ymarferol sy'n cefnogi cyflawni blaenoriaethau rhanbarthol presennol yn hytrach nag fel rhaglen newydd annibynnol. Mae'r fethodoleg yn cyd-fynd yn agos ag uchelgeisiau [Rhanbarth Dysgu a Chreadigrwydd](#) MA Gorllewin Swydd Efrog, y [Fframwaith Diwylliant](#), [Treftadaeth a Chwaraeon](#), [Cynllun Gweithredu Clwstwr y Diwydiannau Creadigol](#) a'r rhaglen [Seasons of Culture](#) drwy gysylltu blaenoriaethau rhanbarthol â gwybodaeth gymdogaethol, profiad bywyd a phartneriaethau lleol.

Wrth i bwerau datganoledig MA Gorllewin Swydd Efrog barhau i ddatblygu, mae Culture Labs yn cynnig mecanwaith

ymarferol ar gyfer trosi uchelgais ranbarthol yn gamau gweithredu sy'n eiddo i'r ardal leol. Drwy greu cyfleoedd strwythuredig i gymunedau, artistiaid, sefydliadau ac awdurdodau lleol gydweithio, gall y dull gryfhau cyfranogiad diwylliannol, cefnogi twf cynhwysol a chreu dysgu ar y cyd ar draws y rhanbarth gan barchu ymreolaeth lleoedd unigol. Gall hefyd gefnogi rôl yr MA fel cynullydd strategol drwy greu llinellau cyfathrebu mwy uniongyrchol rhwng cymunedau, awdurdodau lleol, gwneuthurwyr penderfyniadau rhanbarthol a pholisi cenedlaethol, gan sicrhau bod gwybodaeth leol a phrofiad bywyd yn llywio buddsoddiad, datblygu polisiâu ac ymyrraeth yn y dyfodol yn fwy effeithiol.

2. Gwreiddio Culture Labs o fewn gwneud penderfyniadau cymunedol

Arweinydd: [Cyngor Kirklees](#) a [Phartneriaeth Ddiwylliannol Kirklees](#)

Dylai Culture Labs ddod yn rhan o sut mae datblygiad diwylliannol cymdogaethau yn cael ei gefnogi mewn ardaloedd Awdurdodau Lleol fel Kirklees, gan ddarparu dull hyperleol o gyfranogiad, cydweithio a gwneud penderfyniadau ar y cyd. Bydd hyn yn llywio cyflawni [Strategaeth Ddiwylliannol Kirklees](#) wrth gefnogi blaenoriaethau ehangach WY MA ar draws treftadaeth, iechyd, adfywio, yr economi ymwelwyr a datblygiad cymunedol, gan helpu i gysylltu uchelgeisiau strategol rhanbarthol

datganoledig â gwybodaeth lleol a phrofiad bywyd.

3. Galluogi Cynllunio Gweithredu Diwylliannol Lleol

Arweinydd: [Cyngor Kirklees](#) gyda phartneriaid cymdogaeth traws-sector lleol

Dylid cefnogi cymdogaethau cynghorau i ddatblygu a stiwardio eu Cynllun Gweithredu Diwylliannol Lleol eu hunain. Dylai'r cynlluniau hyn gyd-fynd â chynlluniau rhanbarthol datganoledig a darparu offer ymarferol ar gyfer nodi blaenoriaethau lleol, meithrin partneriaethau a chydlynu gweithredu ar y cyd, gan gryfhau cysylltiadau rhwng dyheadau cymdogaethol a buddsoddiad a gwneud penderfyniadau ledled y fwrdeistref.

4. Datblygu Platfform Tystiolaeth Ddiwylliannol Cymdogaethol a Rennir

Arweinydd: [Local Creative Lab CIC](#), [Cyngor Kirklees](#) a [Phartneriaeth Ddiwylliannol Kirklees](#)

Dylai platfform tystiolaeth ddiwylliannol cymdogaethol a rennir ddod â Chynlluniau Gweithredu Diwylliannol Lleol, mapio diwylliannol, dogfennaeth greadigol, straeon, ffilm, data cyfranogiad a gwerthusiad ynghyd, gan greu sylfaen dystiolaeth esblygol y gall gwybodaeth gymdogaethol lywio polisi a buddsoddiad

diwylliannol lleol a datganoledig drwyddi. Gan weithredu ar egwyddorion agored a moesegol, dylai gefnogi gwneud penderfyniadau lleol wrth ategu tystiolaeth a mentrau arsyllfa lleol, rhanbarthol a chenedlaethol ehangach.

5. Sefydlu Cymuned Ymarfer Culture Labs

Arweinydd: [Local Creative Lab CIC](#) gyda phrifysgolion a phartneriaid diwylliannol

Dylai Cymuned Ymarfer Culture Labs gefnogi dysgu gan gymheiriaid, mentora a datblygiad parhaus y fethodoleg. Drwy rannu dysgu, offer a gwerthuso ar draws gwahanol leoedd a sectorau, gall gryfhau capasiti, annog arloesedd ac adeiladu rhwydwaith ehangach o ymarfer diwylliannol cymdogaethol.

6. Gwreiddio Culture Labs o fewn Cytundebau Prifysgol Dinesig

Arweinydd: Prifysgolion Rhanbarthol, MA Gorllewin Swydd Efrog, Awdurdodau Lleol a phartneriaid diwylliannol rhanbarthol

Dylai prifysgolion wreiddio dulliau cyfranogol fel Culture Labs o fewn Cytundebau Prifysgol Dinesig a phartneriaethau sy'n seiliedig ar le. Byddai hyn yn cryfhau cydweithio rhwng ymchwil, addysgu, cymunedau a phartneriaid cyhoeddus, gan sicrhau bod arbenigedd academiaidd a gwybodaeth gymunedol yn gweithio gyda'i gilydd i fynd i'r afael â heriau lleol a llywio polisi diwylliannol.

Rhagor o Wybodaeth:

Am ragor o wybodaeth am Cymunedau Creadigol AHRC ewch i www.creativecommunities.uk

Cysylltwch â'r CIP

Dr Claire Tymon, Cyfarwyddwr Local Creative Project

claire@wearelocal.org.uk

Ariennir Creative Communities gan Gyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau'r DU (Cytundeb Grant Rhif AH/X001555/1) ac mae wedi'i gynnal ym Mhrifysgol Northumbria, Newcastle.